

Het mysterie van Kate Bush

Waarom de nimf na 35 jaar het bos verlaat >>2-3



De wereld van Sofie Muller

Belgische kunstenaar pleit voor meer inhoud in de kunst >>6-7

© WOUTER VAN VOOREN

Kunstenares **Sofie Muller** maakt diepgravend werk in een tijd van blingbling

Sofie Muller

- werd geboren in 1974.
- woont en werkt in Gent.
- maakt sculpturen, (boek)tekeningen, installaties en video.
- de mens, en zijn / haar conditionering staan centraal in haar oeuvre.
- stelde tentoon in Antwerpen (Geukens & De Vii), Gent (Museum Guislain en Caermersklooster), Sint-Niklaas (Coup de Ville), New York (Chelsea Art Museum), Genk (C-Mine), Watou (Poëziezomer), Nürnberg (Kunsthalle), Mumbai (Maskara Gallery), Senlis (Fondation Francis), en Keulen (Galerie Martin Kudlek), (ER)

Sofie Muller te midden van een nieuwe installatie. 'De eenzame hoofden staan voor de weg die we als individu bewandelen. We zijn fundamenteel alleen.' © WOUTER VAN VOOREN

'Ik erger me aan luidruchtige kunst'

'Existentialistisch' noemt Sofie Muller (39) haar jongste werk. Aan de hand van nieuwe sculpturen en oud labomateriaal werpt ze vragen op rond de vrijheid en de conditionering van de mens. 'Wat is identiteit eigenlijk?'

Eric Rinckhout

Sofie Muller heeft haar atelier in een 18de-eeuwse meesterwoning in Gent. Een ruim en bevreemdend pand, waar de tijd zacht maar zichtbaar zijn werp verricht. Het is een plek waar de beelden, tekeningen en installaties van de kunstenaar goed gedijen.

Muller verkent al zo'n tien jaar fysieke en mentale trauma's in kunstwerken die beklemmend en toch diep ontroepend zijn. Sculpturen uit haar diepste tentoonstelling over de schooltijd staan in een lange gang. Een schooljongen in korte broek schuurt er met zijn hoofd tegen de muur: hartverscheurend reëel, maar wel degelijk een sculptuur. Het atelier lijkt op een oud laboratorium: kartonnen dozen met roestige scharen en tafels vol met glazen kolven. In het midden van de ruimte hangt de grote installatie die ze binnenkort in

Antwerpen toont: een doorzichtige spin, een netwerk van buisjes met aan het uiteinde kopjes, die verbonden zijn met een bizarre kolf als glazen hart.

"Die vreemde glazen kolf is een groot laboratoriumobject dat ik op een tweedehandsite heb gekocht. Ik heb geen idee waarvoor die ooit heeft gediend maar ik wist wel meteen dat ik er iets mee wilde maken. Alles klopte", zegt Sofie Muller. "Van de kolf heb ik de kern van de installatie gemaakt: het is de bron die ons allemaal leven geeft. Maar er zitten restanten kwik in de uiteinden van de kolf. Kwik is een metaal dat etymologisch 'levendig' betekent, maar het is tegelijk bijzonder giftig."

"Hoewel dat glazen hart de gemeenschappelijke kern is die ons allemaal voedt, houdt die dus ook gevaar en bedreiging in. Elk kopje zit aan het uiteinde van een plastic slang. Die hoofden staan verder met niets of niemand in

contact: ze staan voor de eenzame weg die we allemaal als individu bewandelen. Ja, iedereen staat er alleen voor. De mens is fundamenteel alleen."

Akelige connotaties

Dat is geen vrolijke boodschap. "Nee, maar ik zal nooit vrolijke kunst maken. Ik krijg ook vaak de reactie dat mijn kunst als donker wordt ervaren. Maar het zijn nu eenmaal die existentiële thema's die mij fascineren. Ik erger mij aan de luidruchtigheid van veel hedendaagse kunst. Er is veel blingbling; het moet allemaal groot en lawaaiig zijn en de toeschouwer wegblazen. Het wordt bijna een taboe om inhoud te tonen."

De kunst van Sofie Muller mag dan als donker worden ervaren, ze vertoont ook een zekere esthetiek en aantrekkingskracht in de kleine, individueel geboetseerde hoofden, waarin soms de vingertoppen van de kunstenaar staan, de giftige vloeistoffen waarmee Sofie Muller proefbuisjes alerhande heeft gevuld, en de charme van de oude weegschalen en medische instrumenten, waarop een licht patina van de tijd zit.

"De hoofden heb ik eerst in plasticine geboetseerd, daarna is er een mal gemaakt om de kopjes in polyurethaan te gieten. Ik heb ze ook met vuur bewerkt, waardoor ze soms vervormd zijn. Aan veel kopjes zitten roestige operatiescharen: in die kopjes heb ik sterke magneten gestopt,

zodat ik er instrumenten aan kan vasthangen. Voor mij verwijst dat naar de constante manipulaties waar we als mens aan onderhevig zijn. Zo'n schaar knipt de navelstreng door en dient om te helen, maar heeft ook akelige connotaties."

Dieper graven

"In essentie stel ik mij de vraag wie we zijn. We zijn allemaal heel veranderlijk."

'Ik krijg vaak de reactie dat mijn kunst donker is. Het zijn nu eenmaal die existentiële thema's die mij fascineren'

Onze omgeving en onze opvoeding werken op ons in. Er is de dwang in de schooltijd, de dwang van de maatschappij en van het Systeem, en er zijn de biochemische veranderingen: allemaal zaken die de mens conditioneren. We veranderen ons hele leven lang. Wat is identiteit dan?"



ERIC RINCKHOUT
Kunstredacteur



Het seizoen van de vrouw

Dat vrouwelijke kunstenaars de laatste tien à vijftien jaar aan een opmars bezig zijn, staat vast. Dat er in dit land uitstekende kunstenaressen aan het werk zijn, was ook bekend. En nu wordt het nieuwe kunstseizoen geopend door een indrukwekkend groot aantal vrouwelijke kunstenaars. In september en oktober zijn er expo's waar jonge en gevestigde kunstenaressen nieuw werk of een overzicht presenteren. Het gaat in willekeurige volgorde om Anne-Mie Van Kerckhoven (Zeno X), Sofie Muller (Geukens & De Vii), Kati Heck (Tim Van Laere Gallery), Arpaïs Dubois (Gallery 51), Virginie Bailly (Galerie Transit), Karin Hanssen (Roberto Polo Gallery), Michèle Matyn, Tinka Pittoors en Katrin Kamrau (Warande Turnhout), Marlene Dumas (Stedelijk Amsterdam), Ilse D'Hollander (Konrad Fisher Berlin), Ana Torfs (Wiels), Berlinde De Bruyckere (SMAK), Marie Jo Lafontaine (Lempertz Brussel) en Maryam Najd (Van de Weghe). De lijst is lang en vermoedelijk niet volledig. Maar, beste lezer en lezeres, ik heb de voorgaande regels met enige terughoudendheid geschreven. Want als het nieuwe culturele seizoen geopend zou worden door opvallend veel of, zoals het vroeger was, uitsluitend mannelijke kunstenaars, zou er geen haan naar kraaien. Voorts vind ik het getuigend van omgekeerd seksisme om 'de vrouwelijke kunstenaar' als een aparte categorie te behandelen. Mannen en vrouwen: het zijn kunstenaars. Punt.

En toch. Een kunstenaar zou me onlangs dat het ook haar was opgevallen hoeveel vrouwen plots tentoonstellen. En dat het vijftien jaar geleden ondenkbaar was geweest. Bijna tien jaar geleden, in De Morgen van 12 mei 2005, zei galeriste Marie Puck Broodthaers dat er toen al veel veranderd was: "Maar het blijft een probleem, de kunstwereld is een mannenwereld."

De voorbije tien jaar is er alweer veel veranderd. Er zijn veel vrouwelijke kunstenaars bijgekomen en hun werk wordt volop tentoongesteld, gerecenseerd en gewaardeerd. Er zijn veel vrouwelijke galeriehouders en museumdirecteurs: van MoMA, Guggenheim en Tate Britain, tot -dichter bij huis - Museum voor Schone Kunsten Gent, Middelheim en FotoMuseum Antwerpen. Toch sprak een van de oprichtsters van het feministische collectief The Guerrilla Girls in juli van dit jaar op de CNN-site nog altijd van "een glazen plafond, als je de ladder van het succes beklimt". Daarmee verwijst ze in de eerste plaats naar de mindere resultaten die vrouwelijke kunstenaars nog altijd halen op internationale veilingen. Bij de naoorlogse kunstenaars staat Louise Bourgeois op één met Spider voor 10,7 miljoen dollar, een fractie van de nummer één bij de mannen, Mark Rothko (86,8 miljoen dollar). Verkoopcijfers zeggen natuurlijk niet alles. Belangrijker is dat vrouwelijke kunstenaars solo-expos krijgen en in museale collecties opgenomen worden. Ook positief is dat Sheikhha Al-Mayassa, de 31-jarige zus van de emir van Qatar en volgens de Art Review Powerlist 100 de invloedrijkste persoon in de kunstwereld, onlangs werk van fotografe Cindy Sherman en beeldhouwster Cady Noland aankocht voor topprizen. Is dit stuk dan overbodig? Niet echt. Onlangs zei de invloedrijke galeriehouder Iwan Wirth: "Vrouwelijke kunstenaars zijn de koopjes van deze tijd." Een uitspraak die in meer dan één opzicht laat zien hoe groot de verschillen tussen man en vrouw in de kunst nog altijd zijn.

BRUSSEL
SEL ANTWERPEN
BRUGGE TONGEREN
GE TONGEREN
EREN

EXCLUSIEF

Met Brussel, Antwerpen, Gent, Tongeren en Brugge Exclufief presenteert het Davidfonds felbegeerde viparrangementen bij 14 niet te missen cultuurevenementen in het seizoen 2014-2015. De plaatsen zijn beperkt, maar staan open voor iedereen. Wie een Davidfonds Cultuurkaart heeft, krijgt natuurlijk wel een flinke korting op de prijs. Een greep uit het aanbod dit najaar:

RUBENS & NATIONAAL ORKEST VAN BELGIË



Zondag 5 oktober 2014, Bozar Brussel
- Rondleiding door prestigieuze Rubens-expo
- Driegangenschouw in Prachtige Terkerkenzaal
- Concert van Nationaal Orkest van België, Mozart & Mahler
- 120 plaatsen beschikbaar

HEILIGE PLAATSEN | HEILIGE BOEKEN



Vrijdag 10 oktober 2014, MAS Antwerpen
- Speciale nocturne van de najaarsexpo in Antwerpen
- Inleiding door hoofdcurator Chris De Lauwer
- Receptie met Westmalle, catalogus optioneel in pakket
- 150 plaatsen beschikbaar

VIKINGEN & CHRISTER ELFVING



Zaterdag 18 oktober 2014, Gallo-Romeins Museum Tongeren
- Exclusieve nocturne van Vikingen-expo
- Met Vikingdiner van bekende Zweedse tv-kok Christer Elfvig
- Uitgebreid bezoek en rondleiding
- 120 plaatsen beschikbaar

AUGUSTUS ERGENS OP DE VLAKTE



Zaterdag 15 november 2014, NTGent
- Bekroond theaterstuk August: Osage County nu in Nederlandse versie
- Topcast met o.a. Els Dottermans en Glids De Bal
- Vooraf inleiding, nadien Westmalle-receptie
- 125 plaatsen beschikbaar

Alle info & tickets via 016/310.600
www.davidfonds.be/evenementen

MET MEDWERKING VAN
OHG A NTC HCB

EEN INITIATIEF VAN
DAVIDSFONDS
EVENEMENTEN

In kleinere ensembles trekken hoofden elkaar aan. Ze liggen op weegschalen of staan boven op proefbuisen. Er is ook een glazen stolp waarin een van de weinige vrouwenhoofden zit, door glas gescheiden van een kinderhoofdje: er is geen contact tussen beide. "Lichamelijkheid is zeker belangrijk in mijn kunst, net zoals bij mijn grote voorbeelden, Marlene Dumas, Louise

'Kunst moet vandaag groot en luid zijn en de kijker wegblazen. Het wordt bijna een taboe om inhoud te tonen'

Bourgeois en Berlinde De Bruyckere. Maar of mijn kunst vrouwelijk is? Ik zie dat zo niet. Misschien graven vrouwen nog een beetje dieper dan mannelijke kunstenaars."

Psychonomics, van 4 september tot 11 oktober, Galerie Geukens & De Vii, Pourbusstraat 19, Antwerpen.
www.geukensdevii.com

